

ліцею в умовах інтеграції змісту освітніх галузей» в експериментальних закладах освіти було здійснено перевірку рівня сформованості екологічної складової наукової картини світу (НКС) та образу світу.

Слід зазначити, що головною умовою отримання учнями ліцею цілісних природничо-наукових знань є інтеграція біології та екології з іншими природничо-математичними та літературознавчими предметами, що сприяє їх кращому розумінню, засвоєнню і систематизації цих знань для створення оптимальних умов навчання та формування в свідомості учнів екологічної складової НКС та образу світу. Організація навчально-виховного процесу на засадах інтегрованого навчання забезпечує можливість: змістовного наповнення вище зазначених предметів завданнями екологічного виховання з урахуванням вікових особливостей учнів; під час формування фундаментальних природничо-математичних і літературних знань учнів, озброєння їх навичками економного, бережливого використання природних ресурсів, формування активної, гуманної позиції у ставленні до природи на засадах основних принципів виховання: принципу національної спрямованості (виховання любові до рідного краю), культуровідповідності (виховання екологічної культури), цілісності (гармонійний та всебічний розвиток особистості, формування в неї цілісної НКС та образу світу), акмеологічного принципу (засвоєння загальнолюдських і національних цінностей, уміння долати труднощі, прогнозувати наслідки, свідомо приймати рішення), суб'єкт-суб'єктної взаємодії та особистісної орієнтації (розвиток екологічного світогляду, самосвідомості, формування базових якостей особистості і головних життєвих компетентностей, зокрема екологічної).

Організовано і проведено контрольний експеримент та здійснено кількісний і якісний аналіз його результатів і виявлено, що більшість учнів володіють змістом понять «наукова картина світу», «образ світу» та на основі загальних закономірностей природи і загальних законів екології та закономірностей розвитку літературного процесу, здатні об'єднувати знання, що отримали під час вивчення природничо-математичних та літературознавчих предметів в систему, як екологічну складову НКС та образу світу.

Відредаговано та підготовлено до друку відповідні розділи практичного посібника «Формування наукової картини світу учнів ліцею в умовах інтеграції змісту освітніх галузей» та методичного посібника «Контроль освітніх результатів учнів ліцею в умовах інтегрованого навчання».

Проведено апробацію результатів наукового дослідження під час 8 науково-практичних конференцій міжнародного та всеукраїнського рівнів і за їх результатами опубліковано 8 публікацій.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛІВ ПО ФОРМУВАННЮ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ УЧНІВ ЛІЦЕЮ

А. Х. Ляшенко, науковий співробітник

Упродовж 2020 року проводилася робота над виконанням упроваджувально-узагальнювального етапу дослідження. Було відредаговано систему запитань, що

спрямовують навчальний процес на уроках хімії на формування в учнів 11 класу наукової картини світу та образу світу.

Проводилася робота по організації учителів природничо-математичного, літературознавчого циклу предметів експериментальних шкіл над проблемою узгодженого формування ними наукової картини світу, образу світу, цілісного світорозуміння учнів у процесі інтеграції змісту компонентів освітніх галузей «Природознавство», «Математика», «Мови і літератури» (літературний компонент). Робота колективів шкіл над інтеграцією змісту освіти старшокласників, застосування ними теоретичних та методичних засад організації навчального процесу з метою формування в учнів холістичного світогляду, цілісного світорозуміння, реалізації Концепції природничо-математичної освіти (STEM-освіти) використовувались практичний і методичний посібники, написані дослідниками.

Враховувалось те, що вчителі, учні багатьох шкіл Дніпропетровської, Полтавської області ознайомлені з поняттями «наукова картина світу», «життєствердний образ світу» у зв'язку з тим, що в цих школах проводився експеримент по впровадженню інтегрованого курсу «Природознавство», продовжувалося використання підручників «Природознавство» (10-11 кл.) та посібник «Методика навчання природознавства в старшій школі».

Проведено впровадження розроблених матеріалів під час лекцій слухачам ПОППО, Дніпровської академії неперервної освіти та під час участі у Міжнародних науково-практичних конференціях: «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук у контексті вимог Нової української школи» (м. Тернопіль 14 травня 2020 р.); «Проблеми сучасного підручника» (м. Київ, 28-29 травня 2020 р.); «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVII Каришинські читання) (Полтава, 28-29 травня 2020 р.); XII Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції «Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості» (м. Київ, 20-21 травня 2020 р.); звітній науковій конференції Інституту педагогіки НАПН України «Зміст і технології шкільної освіти» (м. Київ, грудень 2020 р.).

За результатами дослідження підготовлено 5 публікацій.

ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ, ОБРАЗУ СВІТУ ЛІЦЕЇСТІВ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧО- МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ

І.М. Олійник, старший науковий співробітник

У процесі виконання упроваджувально-узагальнювального етапу НДР «Формування наукової картини світу учнів ліцею в умовах інтеграції змісту освітніх галузей» відредаговано розділи практичного та методичного посібників відповідно до тематичного плану; на основі закономірностей розвитку літературного процесу (збереження, спрямованості літератури на утвердження вищих цінностей, періодичності, що виражена в почерговій зміні культурно-історичних епох в